

Bosc de ribera al riu Besòs

Montornès del Vallès

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: 08170 - Montornès del Vallès

Coordenades:

Latitud: 41.546
Longitud: 2.24736
UTM Est (X): 437227
UTM Nord (Y): 4599645

Classificació

Número de fitxa 08136-27
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Regular
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa KuanUm - Juana María Huélamó Gabaldón
Data de registre de la fitxa: dt., 15/03/2005 - 01:00

Descripció

La conca del riu Besòs té una superfície de 1.024 km², ocupant part de les comarques d'Osona, Vallès Occidental i Vallès Oriental. En algunes poques zones altes de la conca, el riu encara conserva les seves riberes naturals, però en la gran majoria de la resta de les riberes estan totalment ocupades per l'activitat humana i el riu està canalitzat. Això comporta una nul·la integració d'una gran part del riu amb l'entorn. La pluviometria de la zona, amb règims de pluja típicament mediterranis, produeix pluges curtes però molt intenses, amb nivells anuals pluviomètrics baixos. Una bona part de la conca té uns pendents considerables, afavorint l'escorriment. L'impacte de la industrialització que afecta a la conca produeix un alt grau

d'impermeabilitat, i en les zones urbanitzades es presenta en general una vegetació d'arbusts amb poc efecte de retenció hídrica. Aquestes tres causes: episodis intensos de pluja, pendents elevats a l'encapçalament, i alt coeficient d'escorriment, provoquen que el règim de cabals del riu Besòs sigui molt irregular i torrencial en els seus episodis màxims. Al municipi de Montornès té dos boscos de ribera importants, el de Santa Caterina i, prop de can Bosquerons de Baix, un altre format per una filera d'arbres, al costat de la llera.

Observacions:

Els boscos de ribera són boscos caducifolis que creixen a banda i banda dels cursos fluvials sobre sòls que, a partir d'una certa profunditat, acostumen a estar amarats d'aigua provinent del riu o torrent veí (aigua freàtica). A l'àrea mediterrània i submediterrània són els més productius perquè rarament els falta l'aigua, el principal factor limitador del creixement de la vegetació en aquestes àrees. Destaca la riquesa en nutrients minerals que caracteritza els sòls formats per sediments portats per les aigües fluvials, fent que les alberedes, puguin superar fàcilment els 20 metres d'alçària. La vegetació dels boscos de ribera està adaptada a les inundacions periòdiques que eventualment poden tombar o arrancar arbres i arbustos. A mesura que ens allunyem del riu, la profunditat mitjana del nivell freàtic augmenta i condiciona la distribució dels arbres. Així, al Vallès, el salze blanc (*Salix alba*) i el vern (*Alnus glutinosa*) sempre viuen arran d'aigua, mentre que l'àlber o auba (*Populus alba*), el freixe de fulla petita (*Fraxinus angustifolia* ssp. *angustifolia*) i el pollancre (*Populus nigra*) toleren millor la secada i poden arribar a créixer en indrets on la profunditat de l'aigua freàtica ronda els 2 m. Vora les rieres que a l'estiu solen portar poca aigua, no acostuma a haver-hi ni salzes blancs ni verns, mentre que els oms (*Ulmus minor*) guanyen terreny; ja que és menys exigent pel que fa a humitat edàfica. L'àmbit del bosc de ribera, a causa de la seva fertilitat, ha estat molt explotat per l'home des de temps immemorials. Als dominis del bosc de ribera és freqüent trobar-hi arbres forans plantats per l'home per aprofitar-ne la fusta. El més freqüent és el pollancre del Canadà (*Populus x canadensis*), un pollancre americà. A Catalunya també es conrea el plàtan (*Platanus x hispanica*), originari de la península Balcànica. Es poden reproduir per llavor i no és rar trobar exemplars subespontanis. També podem trobar d'altres arbres al·lòctons que, plantats originàriament amb intencions ornamentals o reforestadores, han esdevingut subespontanis, en són exemples dues espècies nord-americanes: l'acàcia falsa o robínia (*Robinia pseudoacacia*) i el negundo (*Hacer negundo*). També es poden trobar associats arbustos com els tamariu (*Tamarix canariensis* i *Tamarix africana*), la sarga (*Salix eleagnos*) i el gatell (*Salix cinerea* ssp. *Oleifolia*). I és fàcil trobar-hi l'arç blanc (*Crataegus monogyna*); el sanguinyol (*Cornus sanguinea*); l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*); el romegueró (*Rubus caesius*); i, l'heura (*Hedera helix*). Com a herbes típiques podem citar la lleteressa de bosc (*Euphorbia amygdaloides*), el fenàs boscà (*Brachypodium sylvaticum*) i l'enfiladís llúpol (*Humulus lupulus*). Freqüentment, on antigament hi havia boscos de ribera, ara hi trobem conreus o canyars. A diferència del canyís (*Phragmites australis*), que és una planta autòctona, la canya (*Arundo donax*) és originària del centre d'Àsia i va ser introduïda a Europa per la seva utilitat. Els boscos de ribera són ecosistemes molt rics en aliments, amb abundància de fruits i d'invertebrats. Sovint es converteix en petits oasis, enmig de zones fortament transformades, fonamentals per a molts animals, especialment per a les aus. S'hi poden trobar espècies de vertebrats típiques de les zones humides i dels ecosistemes fluvials, i d'altres, no especialment lligades a la presència d'aigua, que hi van a buscar menjar i/o refugi. Hi podem trobar el teixidor (*Remiz pendulinus*) o l'oriol (*Oriolus oriolus*), el picot verd (*Picus viridis*), el balquer (*Acrocephalus arundinaceus*) o del rossinyol bastard (*Cettia cetti*), entre d'altres. Destaca la presència d'aus migratòries, com el martinet de nit (*Nycticorax nycticorax*), el martinet blanc (*Egretta garzetta*), el corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*), etc. Els boscos de ribera funcionen com a corredors biològics per a moltes espècies -sobretot mamífers-, especialment en àrees on els boscos naturals han estat substituïts massivament per conreus.

Història

Una riuada es va endur el pont de Montmeló el qual va ser reconstruït l'any 1959.

